

Szymanowska, Zofia

Posiedzenia naukowe Zespołu Historii Nauk Leśnych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 16/2, 481-482

1971

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

pozbawionym jakichkolwiek tradycji nautycznych. Istnieje jednak niebezpieczeństwo zbyt dowolnego potraktowania tematu i przedstawienia nie dziejów rozwoju konstrukcji, lecz dziejów statku.

Mgr Władysław Drapella przedstawił referowaną już kilkakrotnie w różnych wariantach koncepcję nautologii, jej przedmiot i zakres. Było to potrzebne tym bardziej, że Zespół składa się z osób reprezentujących różne środowiska naukowe i różne specjalności. Aby nie stał się on stowarzyszeniem entuzjastów, spotykających się w celu wysłuchania referatów kolegów, lecz zespołem badawczym realizującym określony program, musi operować tymi samymi założeniami metodologicznymi i terminologicznymi. Praca W. Drapelli wraz z wybranymi tematami dotyczącymi terytorium badawczego (*Przestrzeń nautogonałna*) i periodyzacji dziejów nawigacji (*Próba ustalenia okresowości dziejów nawigacji*), ukaże się w numerze 1—2/1970 „Nautologii”.

Jako następny, konspekt pracy *Wpływ osiągnięć naukowych i postępu technicznego na rozwój społeczno-gospodarczy*, referował dr Konrad Misztal. Obszarem badawczym będzie port morski. Celem — ukazanie wpływu postępu techniczno-organizacyjnego na rozwój portów morskich w ujęciu historycznym, na tle rozwoju społeczeństwa ludzkiego.

Praca ma być podzielona na trzy części. Pierwsza zawierać będzie rozważania teoretyczne o związkach między potrzebami społecznymi, środkami wytwarzania i nauką. W drugiej zajmie się autor ukazaniem przeobrażeń w rozwoju gospodarczo-społecznym portów morskich, w ujęciu historycznym, w wyniku rozwoju nauki i techniki. Założenie słuszne, gdyż porty zawsze stanowiły ważny element transportu. Port morski, zdaniem dr Misztala, stał się nierozdzielny elementem transportu wtedy, gdy rozwój sił wytwórczych osiągnął poziom umożliwiający produkcję towarową, a towar narzucił potrzebę wymiany, a więc i transportu, również drogą morską. Część tych funkcji przejął port. Autor zamierza ukazać rolę człowieka i natury w kształtowaniu się infrastruktury portów morskich, wzajemne proporcje tych dwóch czynników w rozwoju dziejowym. Szczególną uwagę zwróci autor na gwałtowny rozrost terytoriów portowych w drugiej połowie XIX w. i w początkach XX stulecia, który to okres uważa za prawdziwie — w tej dziedzinie — rewolucyjny, a także na okres drugiej rewolucji tego rodzaju, który obserwujemy od 1947 r. W części trzeciej przedstawi autor dzieje kształtowania się funkcji gospodarczych portów morskich. Porty stawały się, z upływem wieków, ośrodkami wiążącymi transport lądowy z morskim. Szczególnie widoczne stało się to w okresie rewolucji przemysłowej ubiegłego wieku. Ale mimo tych przeobrażeń, porty zachowując tradycyjną rolę ośrodków działalności handlowej rozbudowują przemysł i tym samym wiążą swą działalność z szerokim zapleczem. Wchłaniają produkcję tego zaplecza i pełnią dla niego funkcje eksportowo-importowe.

Praca ta, podobnie jak poprzednia, wymaga uściśleń i ograniczeń, tak w zakresie określenia tematyki, jak granic chronologicznych i terytorium badawczego.

Na zakończenie mgr Henryka Romańska poinformowała zebranych o realizacji pracy o wartościach nautycznych prymitywnych map żeglarskich obszaru Oceanii.

Drugi dzień zebrania poświęcony był na konsultacje.

Władysław A. Drapella

POSIEDZENIA NAUKOWE ZESPOŁU HISTORII NAUK LEŚNYCH

Dwa kolejne posiedzenia Zespołu Historii Nauk Leśnych odbyły się pod przewodnictwem prof. A. Żabko-Potopowicza 3 października i 10 grudnia 1970 r. w Pałacu Staszica w Warszawie.

Na pierwszym omawiano wyniki ankiety w sprawie badań w dziedzinie historii nauk leśnych¹. Ankieta ujawniła, że tylko nieliczne placówki naukowe inicjując będą badania z tego zakresu i dowiodła potrzeby wzajemnej informacji, gdyż zachodzą wypadki podejmowania tych samych tematów przez różne ośrodki naukowe.

Realizując postulaty wysunięte na poprzednim zebraniu, omawiano sprawę prac z zakresu historii drzewnictwa, przy czym stwierdzono, że prace takie podejmowane są sporadycznie, przeważnie jako wąskie monografie dotyczące historii pa-piernictwa. Rozważano także konieczność naszkicowania całościowego planu prac z zakresu historii drzewnictwa oraz rozpatrywano, jakie placówki mogłyby te prace w przyszłości realizować. Zaproszony na posiedzenie przedstawiciel nauk drzewnych — prof. Franciszek Krzysik, wyraził zgodę na włączenie tematów z zakresu historii drzewnictwa do prac Zespołu i na wzięcie udziału w jego pracach.

Na zakończenie posiedzenia dr Aleksander Nyrek wygłosił referat *Stan wiedzy leśnej na Śląsku do połowy XIX wieku*. W trakcie dyskusji stwierdzono, że referat ten stanowi cenny materiał dla śląskich oddziałów Polskiego Towarzystwa Leśnego i ustalono, że autor przekaze Towarzystwu podobne opracowanie z uwzględnieniem problematyki gospodarczej, w celu rozpowszechnienia na terenie Śląska i ewentualnego wydrukowania w „Sylwanie”.

Drugie posiedzenie Zespołu poświęcone było dyskusji na temat funkcji dydaktyczno-metodologicznej historii nauki na konkretnym przykładzie nauk leśnych. Dyskusje takie przeprowadzane w poszczególnych zespołach specjalistycznych stanowią cenny materiał do wspólnego podsumowania wniosków na temat roli i wartości dydaktycznej historii nauki w nauczaniu. Na podstawie opracowanych w Zakładzie Historii Nauki i Techniki PAN ankiet zebrani wypowiedzieli się czy i dlaczego są potrzebne badania i wykłady z historii nauk leśnych oraz w jakiej formie metodologicznie i organizacyjnie mają być prowadzone. W dyskusji podkreślono w szczególności powiązania historii nauk leśnych z ekonomiką leśnictwa, uwypuklono pewne elementy teoretyczno-metodologiczne dotyczące genezy poszczególnych dyscyplin naukowych, ich rozwoju i zamierania oraz wskazano na bardzo ważną, a często wiodącą rolę praktyki w rozwoju nauk leśnych i drzewnych. Dyskutanci zgodnie potwierdzili, że historia nauk leśnych jest potrzebna w dydaktyce, w wielu pracach badawczych, a nawet w pracy zawodowej leśnika.

Zofia Szymanowska

POSIEDZENIE ZESPOŁU HISTORII ROZWOJU KONSTRUKCJI TECHNICZNYCH

W dniu 3 grudnia 1970 r. odbyło się w Warszawie, pod przewodnictwem doc. Alfreda Wiślickiego, kolejne posiedzenie Zespołu Historii Rozwoju Konstrukcji Technicznych, poświęcone dziejom mostownictwa polskiego oraz specyficznym cechom badań nad historią techniki. W zebraniu, obok stałych współpracowników Zespołu, wzięli udział inżynierowie interesujący się historią techniki. Reprezentowali oni m.in. Komitet Inżynierii PAN (prof. Z. Wasiutyński), Centralny Zarząd Dróg Publicznych Ministerstwa Komunikacji (mgr inż. M. Ciesielski), Centralny Ośrodek Badań i Rozwoju Techniki Kolejnictwa (doc. J. Pniakowski), Koło Seniorów Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Komunikacji (mgr inż. Z. Stasiewicz) oraz „Mostostal” (mgr inż. E. Hera, mgr inż. W. Karśnicki). Udział w zebraniu zaproszonych gości wiązał się z pierwszym punktem porządku obrad, w którym

¹ Por. dokładniejsze omówienie wyników tej ankiety w niniejszym numerze „Kwartalnika”, s. 488.